	ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӘДЕНИЕТ ЖӘНЕ СПОРТ МИНИСТРЛІГІ Т.Қ.ЖҮРГЕНОВ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР АКАДЕМИЯСЫ	Ф 017-2.84-2017
	Түсу емтиханының бағдарламасы	№1 баспа 25.05.2017ж.

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ МӘДЕНИЕТ ЖӘНЕ СПОРТ МИНИСТРЛІГІ
Т.ЖҮРГЕНОВ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР АКАДЕМИЯСЫ**

БЕКІТІЛДІ
Т.Қ.Жүргенов атындағы
ҚазҰӨА Ғылыми Кеңесінің
шешімі 26.05.2022 №11 хаттама

**7М02195 - Өнертану
(Кинотеледраматургия)
білім беру бағдарламасы бойынша
магистратураға қабылдау емтиханының
БАҒДАРЛАМАСЫ**

Алматы, 2022

1. ҚҰРАСТЫРЫЛДЫ

Т.Жүргенов ат. ҚазҰӨА доценті, PhD Нөгербек Б.Б.;
Т.Жүргенов ат. ҚазҰӨА аға оқытушысы, PhD Машурова А.А.

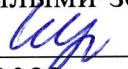
2. ТАЛҚЫЛАНДЫ

«Кино тарихы мен теориясы» кафедрасының отырысы
« 20 » 05 2022 ж. Хаттама № 10/2

«Кино тарихы мен теориясы» кафедрасының меңгерушісі,
доцент, PhD Нөгербек Б.Б.

3. КЕЛІСІЛДІ

Оқу-әдістемелік қызмет басшысы Г.Ж.Есенбекова
« 23 » 05 2022 ж.

ЖОО кейінгі білім беру ғылыми-зерттеу
орталығының басшысы А.А.Кульшанова
« 23 » 05 2022 ж.

Ғылыми жұмыстар жөніндегі проректор Қ.З.Халықов
« 23 » 05 2022 ж.

Магистратураның арнайы пәндері бойынша қабылдау емтиханының бағдарламасы жоғары білім (бакалавриат) бағдарламасы негізінде құрастырылды.

7M02195 - Өнертану (Кинотеледраматургия) білім беру бағдарламасы бойынша магистратураға қабылдаудың негізгі талаптары:

I. Магистратураға түсуге талапкерлер мына жағдайларды ескерулері керек:

- кино өнері мен кинодраматургия өнерінің өнердің басқа түрлерімен байланысын, тарихи шындықтың, діни, философиялық көзқарастардың, эстетикалық ағымдардың кино өнеріне қатысын;
- алған білімдерін пайдалана алатын негізгі қызмет бағыттарын;
- кинотану мен драматургияның әдістемелік зерттеу тәсілдерін және тарихи, теориялық зерттеу саласындағы әдістемелік тәсілдерді.

білуі керек:

- әлемдік және отандық кино өнерінің тарихын;
- экран мәдениетін зерттеудегі негізгі теориялық тәсілдерді;
- кино тілі мен кинодраматургияның өзіндік ерекшелігін;
- шығармашылық бағытындағы түрлі мамандықтардың теориясын.

іскерлігі болуы керек:

- кәсіби мамандығы саласында теориялық білімін пайдалана білуде;
- заманауи киноүрдісіндегі жаңа тенденцияларды зерттеуде және өзінің кәсіби қызметін тиімді ұйымдастыруда;
- кинотану мен кинодраматургиядағы ғылыми тақырыптардың өзектілігін айқындауда және іс жүзіне асыруда;
- кинотуындыны талдаудың әдістемелік тәсілдерін меңгеруде.

дағдысы болуы керек:

- кино теориясы, драма теориясы бойынша арнайы әдебиеттерді айқындауда;
- кино тарихы мен теориясын зерттеуде ғылыми әдістерді пайдалануда;
- аудиовизуалды өнер туындыларын эстетикалық тұрғыдан талдауда;
- экрандық өнер мәдениетін комплексті талдауда;
- кино өнері мәселелері тұрғысында кәсіби дискуссия жүргізуде.

«Кино тарихы мен теориясы» кафедрасының магистратураға қабылдау бойынша құрастырған Ережелері негізінде емтихан «Кинотеледраматургия шеберлігі», «Заманауи кинодраматургия», «Киносценарий стилистикасы» пәндері бойынша билет арқылы ауызша өткізіледі.

Сонымен қатар, үміткерлерге болашақ магистрлік диссертация рефератын жазбаша түріндегі нұсқасын дайындау керек.

II. Пән атауы және олардың негізгі бөлімдері:

Пән 1 «Кинотеледраматургия шеберлігі»

Болашақ магистрант осы пән аясында мәтін құрастыра білуі және әлемдік кино өнері мен ТВ саласының талаптарына сай мәтінді өңдеп, редакциялай білуі қажет.

Бағдарлама мазмұны

- Тақырып 1.** Жаңа буын драматургиясы.
- Тақырып 2.** М.Бахтин бойынша түсінік аппараты.
- Тақырып 3.** Хронотоп драматургтың құралы ретінде.
- Тақырып 4.** Архетип драматургтың құралы ретінде.
- Тақырып 5.** Мифологема драматургтың құралы ретінде.
- Тақырып 6.** Мотивация деңгейлері драматургтың құралы ретінде.
- Тақырып 7.** Монолог, диалог, полифониялар драматургтың құралы ретінде.
- Тақырып 8.** Материалдық әлем тіл мен образ кейпінде.
- Тақырып 9.** Хронотоп «кездесу – айырылысу».
- Тақырып 10.** Хронотоп «жоғалту – табысу».
- Тақырып 11.** Мотивация дәрежесі: тілек.
- Тақырып 12.** Мотивация дәрежесі: асқақ идея.
- Тақырып 13.** Монолог көзқарас ретінде.
- Тақырып 14.** Диалог көзқарастың шиеленісуі іспеттес.
- Тақырып 15.** Кейіпкерлер архетипі.
- Тақырып 16.** Полифония: ішкі және сыртқы әлем.
- Тақырып 17.** Полифония: шынайы әлем – потусторонды әлем.

Емтихан сұрақтары

1. Драматургияның тарихы мен теориясы. М.М. Бахтин бойынша хронотоптың түсінік аппараты. Хронотоп драматургтың құралы ретінде.
2. Мифологема драматургтың құралы ретінде.
3. Хронотоп «кездесу – айырылысу»
4. Хронотоп «жоғалту – табысу»
5. Хронотоп «іздену – табу»
6. Хронотоп «білместік – танып-білу»
7. Хронотоп «кешіру – кешірмеу» т.б.
8. Драматургиялық шығарма жазу барысында хронотопты қолдану тәжірибелері.
9. Кейіпкерлер архитипі. Архетип драматургтың құралы ретінде.

10. Драматургиядағы мифологема. Мифологема драматургтың құралы ретінде. «Дүниеге келу», «Оқу», «Ерлік», «Сатқындық», «Жасампаздық», «Ажал» мифологемалары т.б.
11. Драматургиялық шығарма жазу барысында мифологеманы қолдану тәжірибелері.
12. Мотивацияның үш дәрежесі фабуланы дамытуға арналған құралдар ретінде қолдану.
13. Кейіпкерлер тартысы архетипке деген қозғалыс және олардың хронотоптағы стандартты өлшемдері.
14. Материалдық әлем тіл мен образ кейпінде.
15. Биологиялық әлем тіл мен образ кейпінде (хайуандар, құстар, балықтар, жәндіктер т.б.).
16. Драматургиялық жанрлар: трагедия, драма, мелодрама, трагикомедия, комедия.
17. Драматургияның фольклорлық түрлері. Эпос. Ертегі.
18. Киноөнері жанрларының ерекшеліктері. Триллер. Боевик. Детектив. Балалар жасындағыларға арналған киношығарма жанрлары. Көркем телесериалдар жанры.
19. Анимациялық фильмдер драматургиясы.
20. Деректі кино мен хроника драматургиясы.
21. Монолог және диалог.
22. Полифония.
23. М.М.Бахтин бойынша карнавалдық әрекет.
24. Кейіпкерлер мінездемесі.
25. Экспрессия, рефлексия, санадан тыс.

Әдебиет тізімі

Негізгі:

1. Аристотель. Поэтика. - М., «Гослитиздат», 1957.
2. Тодоров Ц. Поэтика. Сб. «Структурализм: «за» и «против». - М., «Прогресс».
3. Эйзенштейн С.М. Избранные произведения в 6 т. - М., «Искусство», 1964.
4. Бентли Э. Жизнь драмы. - М., «Искусство», 1978.
5. Тынянов Ю. Архаисты и новаторы. - Л., «Прибой», 1929.
6. Фролов В. Судьбы жанров драматургии. - М., «Советский писатель», 1979. М. Мартен «Язык кино», М. 1959
2. С.Фрейлих «Фильмы и годы», М. 1964
3. Гуидо Аристарко «История теорий кино», М. 1966
4. Балаш. Кино, становление и сущность нового искусства. – М, 1968.
5. А.Базен «Что такое кино», М. 1972
6. Гинзбург С.С. Очерки теории кино. – Москва: Искусство 1974.
7. Власов М.П. Виды и жанры киноискусства. – Москва: Знание, 1976.
8. Е.Теплиц. История киноискусства , 1895-1927
9. Киноэнциклопедический словарь. Москва. 1986г

10. Зоркая Н.М. Фольклор. Лубок. Экран. – Москва: Искусство 1994
11. А.Плахов. Всего 33. Звезды мировой кинорежиссуры. Винница, 1999.
12. Железняков В. Цвет и контраст. М.: 2001.
13. Режиссерская энциклопедия. Кино Европы. –М.,НИИК, 2002.
16. Голубева О.Л. «Основы композиции», М, изд. «Искусство», 2004
17. Ю.А.Кравцов. Основы киноэстетики.Теория и история кино. СПб,2006
18. Сергей Даниэль «Искусство видеть», Москва, изд. «Искусство», 2006
19. Б.Ногербек. Экранно-фольклорные традиции в казахском игровом кино.2008
20. Б.Ногербек. На экране «Казахфильм».2008

Қосымша:

1. Гёте И., Шиллер Ф.Переписка, т. 1. - М.–Л., 1937.
2. Редгрейв М. Маска или лицо. - М., 1965.
3. Савельева В. Художественная антропология. -Алматы. Изд. АГУ им. Абая. 1999.
4. Ш.Кусаинов Драматическое мастерство. – Алматы, 2003Ромм М.И.Беседы о кино. - Москва: Искусство, 1964
5. Фомин В.И. Все краски сюжета. – Москва: Искусство 1971
6. Герасимов С.А. Жизнь. Фильмы. Споры. – Москва: Искусство, 1971
7. Блейман М.Ю. О кино – свидетельские показания. – М. 1973.
8. Характер в кино. Сборник статей. – Москва: Искусство 1974
9. Герасимов С.А. Воспитание кинорежиссера. Москва: Искусство, 1978
10. Пламядяла А.-М.В. Кино: фольклор и искусство. – Кишинев,1985.
11. Шабров В.В. Конфликт и характер в кино. – Ленинград: Искусство.
12. Головня А.Д. Композиция кинокадра. М.: 1984

Пән 2 «Заманауи драматургия»

Магистратураға түсуге ынталы талапкерлер жаңа кезеңдегі әлемдік киноөндірісті, продюсерлік орталықтар мен олардың өндірістік жұмыс процесімен және сценарий жазудағы жаңа технологиялық ерекшеліктерін білуі тиіс.

Бағдарлама мазмұны

- Тақырып 1.** Логлайн, өтініш, сценарий жазуға апарар жол синопсис.
- Тақырып 2.** Драматургиялық этюд: «әрекет»
- Тақырып 3.** Драматургиялық этюд: «жағдай»
- Тақырып 4.** Драматургиялық этюд: «диалог»
- Тақырып 5.** Драматургиялық этюд: «деталь»
- Тақырып 6.** Кейіпкердің мінезі мен оның оқиғасы.
- Тақырып 7.** Заман – кейіпкер – диалог.
- Тақырып 8.** Сценарийді жоба ретінде қорғау.

Емтихан сұрақтары

1. Диалог пен монологтың кино мен театрдағы орны.
2. Катарсис. Саспенстің кино мен драматургиядағы маңызы.
3. Кейіпкер характерін ашудағы әрекет пен диалог.
4. Экспозиция және оның формалары.
5. Ис-әрекетті дамытудағы қақтығыстың рөлі. Жанжалды күшейту жолдары.
6. Жанр ұғымы және оның парадигмасы (негізгі жанрлардың қалыптасуы).
7. Драма, мелодрама: негізгі ерекшеліктері, сюжеттері, кейіпкерлері.
8. Драмалық шығармадағы Композиция және оның маңызы.
9. Деректі драманың пайда болуының алғышарттары. Оның негізгі белгілері.
10. П. Вайсстың драматургиясы, оның поэтикасы мен мәселелері.
11. Драматизация: парадигматика, негізгі қағидалар.
12. Мәтіннің көркемдік құрылымындағы риторикалық бұрылыстар.
13. Әдеби мәтіннің лексикалық және сөйлеу сипаттамалары
14. Характерология. Оның кейіпкерді жасаудағы көркемдік маңызы
15. Лирика. Оның көркемдік болмысының белгілері мен формалары (түрлері), лироэпикалық жанрлар
16. Сөздің ішкі формасы туралы Теория (Потебни теориясы)
17. Фауст кім? Аңыз бен ақиқат.
18. Шекспир шығармашылығына таласушылар: Фрэнсис Бэкон жайлы американдық Делия Бэконның көзқарасы
19. Ремарканың түрлері мен функциялары
20. Қазіргі драматургияның тенденциялары
21. Логлайн, өтініш, сценарий жазуға апарар жол синопсис.
22. Бүгінгі қазақ киносындағы кейіпкер табиғатына және диалог ерекшеліне талдау жасау.
23. Заманауи драматургия – интрига. Конфликт.
24. Кино өнеріндегі жанрлар.
25. Заманауи кинопроцестегі негізгі режиссерлер

Әдебиеттер тізімі

1. Р.Макки «История на миллион долларов», Алпина нон-фикшн, 2010
2. А.Молчанов «Букварь сценариста» Москва 2016
3. Л.Нехорошев «Драматургия фильма» -М.: ВГИК, 2009, -342с.
4. Уильям Индик «Психология для сценаристов» Алпина нон-фикшн Москва, 2014
5. Скип Пресс «Как пишут и продают сценарии в США для кино и телевидения» Триумф 2004
6. А.Г.Соколов «Природа экранного творчества» психологические закономерности, 2-е издание, новая редакция, -М., 2004
7. Ковриженко М.К. «Креатив в рекламе: постмодернистский облик моды» Спб: Питер, 2004

8. Л.Сегер «Как хороший сценарий сделать великим», Silman-James press 1999
9. А.Червинский «Как хорошо продать хороший сценарий» Москва, 1993
10. Недугов Е.И. «Стилистика киносценария» Москва : ВГИК, 1982
11. Недугов Е.И. «История становления стилистика киносценария» М. ВГИК 1986
12. А.Митта. Кино между адом и раем. 1999.
13. Блейк Снайдер. «Спасите котика! И другие секреты сценарного мастерства» Манн, Иванов и Фербер 2005
14. Мәдениеттану сөздігі. Сорос – Қазақстан қоры, Алматы – 2001.
15. Лайош Эгри. Искусство драматургии/ Art Of Dramatic Writing.1972,
16. Аристотель. Поэтика. - М., «Гослитиздат», 1957.
17. Тодоров Ц. Поэтика. Сб. «Структурализм: «за» и «против». - М., «Прогресс».

Пән 3 «Киносценарий стилистикасы»

Курс киносценарийдің тілдік қолданылу тәсілдері, сөз тіркесітері, ауыспалы мағыналы және көп мағыналы сөздердерді дұрыс пайдалану жолдары, ауыз екі тіл мен көркем әдеби т.б. тілдердердің аражаігін ажырату мәселелері қарастырылады. Кинодраматургия мен драмалық шығармалардың тілдік стиілімен жұмыс істеп, сценарий мәтінін редакциялауды, тілдік ерекшеліктерін таныстыруды көздейді.

Бағдарлама мазмұны

Тақырып 1. Сценарий — көркем әдеби туынды ретінде

Тақырып 2. Классиктердің жазған сценарийі хақында

Тақырып 3. Сюжет пен фабула

Тақырып 4. Уақыт пен кеңістік.

Тақырып 5. Уақиға мен іс-әрекет

Тақырып 6. Монтаж тілінде сөйлеу. Қарапайым және күрделі эпизодтар.

Тақырып 7. Қақтығысты тудырушы ретіндегі бастапқы оқиға. Әрекетті өнер.

Тақырып 8. Үнсіз уақыт пен сөйлейтін уақыт. Стиль дегеніміз не? «Кескін, талғам, мәнер ...»

Тақырып 9. Экспрессивті құралдар туралы түсінік. Дәстүрлі өрнек құралдары: сөз (прозалық, поэтикалық), музыка, әндер, аудиовизуалды.

Тақырып 11. Сценарий мәтіні. Сценаристің мәтінді редакциялаудағы орны.

Тақырып 12. Заманауи кинодағы драмалық жанрлардың әдіснамасы.

Тақырып 13. Экрандық туындының стилистикасы. Экрандық драматургия. Оның мәні және спецификалық белгілері.

Емтихан сұрақтары

1. Киноөндірістегі техникалық жаңалықтардың кинодраматургияның дамуына әсері
2. Киносценарийдің тақырыбы мен идеясы оны жүзеге асыруда қалай көрінеді. Хабар (меседж) дегеніміз не?
3. Диалогтың көзқарастың шиеленісуі кезіндегі орны.
4. Балалар драматургиясының тілі.
5. Бір тақырыпты бірнеше рет жазу.
6. Мәтін және оның астары.
7. Тура және ауыпалы мағыналы сөздердің диалогтағы орны.
8. Драматургиядағы көпсөзділікпен күресу.
9. Киносценарий тілінің негізгі критерийлері.
10. Кейіпкердің интеллектісін таныта білу және образ табиғатын тап басу.
11. Кейіпкер мінезімен сөйлеу ерекшеліктерін даралау.
12. Мінездің сапалық ерекшеліктері.
13. Киносценарийдің интонациясы мен ішкі поэтикасы.
14. Жанр ерекшелігіне байланысты конфликтінің даму сипаты.
15. Қазақ ертегілерінің сахналануы мен экрандалуы.
16. "Фабула" және "сюжет" ұғымдарының айырмашылығы неде?
17. Қақтығыс дегеніміз не және оның тақырыппен байланыстылығы
18. Еуропалық дәстүрде қақтығыстың қандай түрлері бар?
19. "Кадр", "сахна", "эпизод" ұғымдарының қандай айырмашылықтары бар?
20. Редактор қандай білім мен дағдыға ие болуы керек?
21. Өтінім, синопсис, тритмент деген не?
22. Фильм редакторы қандай әкімшілік міндеттерді орындауы керек?
23. Көркемфильм және деректі фильм, анимациялық және телесериал сценарийінде киносценаристің қызметтері мен жұмыс әдістерінде айырмашылықтар бар ма?
24. Отандық киносценаристің қалыптасуы мен дамуының негізгі кезеңдері қандай?
25. Дыбыстық кино дәуірі сценарист үшін қандай мүмкіндіктер мен проблемалар әкелді?

Әдебиет тізімі

1. Уильям Индик «Психология для сценаристов» Алпина нон-фикшн Москва, 2014
2. Р.Макки «История на миллион долларов», Алпина нон-фикшн, 2010
3. А.Молчанов «Букварь сценариста», Москва. 2016 .
4. Л.Нехорошев «Драматургия фильма» -М.: ВГИК, 2009, -342с.
5. Скип Пресс «Как пишут и продают сценарии в США для кино и телевидения» Триумф, 2004.

6. А.Г.Соколов «Природа экранного творчества» психологические закономерности, 2-е издание, новая редакция, - М., 2004
7. Ковриженко М.К. «Креатив в рекламе: постмодернистский облик моды» Спб: Питер, 2004
8. Л.Сегер «Как хороший сценарий сделать великим», Silman-James press, 1999
9. А.Червинский «Как хорошо продать хороший сценарий» Москва, 1993
10. Недугов Е.И. «Стилистика киносценария» Москва : ВГИК, 1982
11. Недугов Е.И. «История становления стилистика киносценария» М. ВГИК 1986
12. А.Митта. Кино между адом и раем. 1999.
13. Блейк Снайдер. «Спасите котика! И другие секреты сценарного мастерства» Манн, Иванов и Фербер 2005
14. Мәдениеттану сөздігі. Сорос – Қазақстан қоры, Алматы – 2001.
15. Лайош Эгри. Искусство драматургии/ Art Of Dramatic Writing.1972,
16. Аристотель. Поэтика. - М., «Гослитиздат», 1957.
17. Тодоров Ц. Поэтика. Сб. «Структурализм: «за» и «против». - М., «Прогресс».
18. Эйзенштейн С.М. Избранные произведения в 6 т. - М., «Искусство», 1964.
19. Бахтин М.М. Вопросы литературы и эстетики. - М., «Художественная литература, 1975.
20. Бентли Э. Жизнь драмы. - М., «Искусство», 1978.
21. В.К.Туркин. Драматургия КИНО. Очерки по теории и практике киносценария. Учебное пособие. — 2-е изд. — М.: ВГИК, 2007
22. Ю.Фролов В. Судьбы жанров драматургии. - М., «Советский писатель», 1979.
23. Н. Кун. Ежелгі Греция мифтері мен аңыздар Алматы: Жазушы –1985
- 24.Юрген Вольф. «Школа литературного мастерства» Алпина нон-фикшн, 2014
25. Кусаинов Ш. Драматическое мастерство. Алматы, 2003
26. К. Юнг. Метаморфозы и символы любви, М., 1988
27. Джеймс Н. Фрэй «Как написать гениальный детектив» Амфора 2005
28. С.И.Фрейлих «Киноискусство: теория и практика» «Трикта» Москва 2015
29. Скотт Седита «Восемь комедийных характеров» Алпина нон-фикшн, 2015
30. Рене Балсер «Семинар по телесериалам»
31. А.Молчанов «Сценарист №1» Москва 2015
32. Е. Холодов «Язык драмы», Москва, 1978
33. Ш.Уильямс «Пьесалар жинағы» Астана, 2004
34. А.Чехов «Дама с собачкой» Москва, 2008
35. М. Кнебель. Метод действенного анализа. М.,1983